

PARGAS STAD

REVISIONSNÄMNDENS UTVÄRDERINGSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2019 Till stadsfullmäktige i Pargas stad

1. REVISIONSNÄMNDEN 2017-2021

Av stadsfullmäktige för mandatperioden 2017-2021 vald revisionsnämnd har följande sammansättning:

Ordinarie ledamöter		Personliga ersättare
Carita Henriksson	ordförande	Birger Ehrnström
Laura Wickström	viceordförande	Gunilla Granberg
Anne Eriksson	ledamot	Sanna Nymalm
Johan Kortteinen	ledamot	Tom Koppe
Taina Nyström	ledamot	Pirjo Wibom
Risto Nurmela	ledamot	Kalle Alho
Sami Suojanen	ledamot	Rolf Möller
Kim Lindstedt	ledamot	Markku Järvinen
Janne Ahonen	ledamot	Liisa Gunnelius

I kommunallagens 121 § stadgas följande gällande revisionsnämndens uppgifter:

”Fullmäktige tillsätter en revisionsnämnd för organiseringen av granskningen av förvaltningen och ekonomin samt utvärderingen. Nämndens ordförande och vice ordförande ska vara fullmäktigeledamöter.

Revisionsnämnden ska

- 1) bereda de ärenden som gäller granskningen av förvaltningen och ekonomin och som fullmäktige ska fatta beslut om,
- 2) bedöma huruvida de mål för verksamheten och ekonomin som fullmäktige satt upp har nåtts i kommunen och kommunkoncernen och huruvida verksamheten är ordnad på ett resultatrikt och ändamålsenligt sätt,
- 3) bedöma hur balanseringen av ekonomin utfallit under räkenskapsperioden samt den gällande ekonomiplanens tillräcklighet, om kommunens balansräkning visar underskott som saknar täckning,
- 4) se till att granskningen av kommunen och dess dottersammanslutningar samordnas,
- 5) övervaka att skyldigheten enligt 84 § att redogöra för bindningar iakttas och tillkännage redogörelserna för fullmäktige,
- 6) för kommunstyrelsen bereda ett förslag till bestämmelser om nämndens uppgifter i förvaltningsstadgan samt till budget för utvärderingen och granskningen.

Revisionsnämnden gör upp en utvärderingsplan och lämnar för varje år fullmäktige en utvärderingsberättelse som innehåller resultaten av utvärderingen. Fullmäktige behandlar utvärderingsberättelsen i samband med bokslutet. Nämnden kan även ge fullmäktige andra sådana utredningar om resultaten av utvärderingen som den anser vara behövliga”.

För utförandet av uppdraget har revisionsnämnden tagit del av bl.a. följande handlingar:

- förvaltningsorganens protokoll
- budgeten och ekonomiplanen för åren 2019-2021
- budgeten och ekonomiplanen för åren 2020-2022
- av stadsstyrelsen undertecknat bokslut för år 2019 samt
- revisionens rapporter

Revisionsnämnden har hållit 5 möten gällande utvärderingen av verksamhetsåret 2019, hört ansvariga tjänsteinnehavare och bekantat sig med olika ansvarsområden enligt separat fastställt arbetsprogram. BDO Audiator Ab har skött den lagstadgade revisionen med OFGR, GR Krister Rehn som ansvarig revisor och OFGR, CGR Andreas Holmgård samt revisorererna Mark Lassfolk, Anton Axberg och Oscar Asplund som biträdande revisorer. Yrkesrevisorerna har även fungerat som sekreterare för revisionsnämnden.

2. ALLMÄNT OM MÅLSÄTTNINGARNA OCH DERAS FÖRVERKLIGANDE

2.1. Målsättningarna

Stadsfullmäktige har i budgeten för år 2019 fastställt bindande verksamhetsmässiga och ekonomiska målsättningar för stadens verksamhetsorgan. Över målsättningarnas utfall har redogjorts i bokslutet för år 2019. Revisionsnämndens analys av hur målsättningarna uppnåtts framgår ur denna utvärderingsberättelse.

2.2. Bindningsnivå, strategiska mål samt uppställandet och uppföljningen av målsättningar i stadens budget

Budgetens bindningsnivå är genomgående definierad som netto. Trots att budgetdisciplinen och ekonomistyrningen på basen av revisionsnämndens iakttagelser överlag synes ha fungerat under året är det tyvärr ändå ostridigt att stadens ekonomiska helhetsutfall för år 2019 uppvisar en mycket väsentlig negativ avvikelse gentemot det ursprungligen budgeterade.

Den av fullmäktige ursprungligen godkände budgeten uppvisade ett *underskott* om 2 milj. € medan utfallet de facto blev ett *underskott* om 5,4 milj. €, vilket i stort sammanföll med den ändrade budgeten. Med en utveckling som denna är det nödvändigt att satsa all tillgänglig energi på att bringande av balans i ekonomin samt utveckling av möjligast optimala ekonomiska styrmekanismer.

I övrigt konstateras vikten av en tydlig koppling mellan de övergripande målen i stadens strategi och de i budgeten ingående bindande verksamhetsmässiga och ekonomiska målen kan aldrig överbetonas. Likaså en analys av förverkligandet av dessa i bokslutet speciellt mot bakgrund av de stadganden som ingår i kommunallagen.

Uppställandet och uppföljningen samt utvärderingen av verksamhetsmässiga och kvalitativa målsättningar bör enligt revisionsnämndens mening stå i fortsatt fokus vad gäller kärnverksamheterna inom alla sektorer. Likaså anser revisionsnämnden att speciellt fokus bör fästas på att processerna för behandling av tilläggsanslag är möjligast öppna och informativa samt beaktande budgeteringens fullständighetsprincip. Härvidlag kunde t.ex. specifikt processen gällande Regnbågens tilläggsanslag enligt revisionsnämndens mening ha skötts annorlunda.

Likaså bör enligt revisionsnämnden uppställande av mål för de enskilda koncernsamfunden samt mål för koncernens nyckeltal prioriteras i stadens budget. Detta för att i möjligaste mån styra utvecklingen av koncernens nyckeltal så att en ekonomi i balans i enlighet med kommunallagens stadganden kan tryggas. Revisionsnämnden påpekar att ”lagstadgad” balans i kommunens ekonomi till väsentliga delar mäts utgående ifrån koncernens nyckeltal och därmed är uppställande av mål gällande dessa centrala för uppnående och bibehållande av en ekonomi i balans i enlighet med kommunallagen.

3. UPPNÅENDET AV DE ÖVERGRIPANDE EKONOMISKA OCH VERKSAMHETSMÄSSIGA MÅLSÄTTNINGARNA

3.1. Allmänt

De strategiska målen

Revisionsnämnden uttrycker i likhet med föregående år sin tillfredsställelse över att bokslutet inkluderar en övergripande analys av utfallet av stadens strategiska mål.

Utmaningarna bedöms dock långt vara de samma som tidigare, d.v.s. primärt förstås utvecklingen av ekonomin men därmed även den fortsatt negativa befolkningsutvecklingen samt de utmaningar stadens fastighetsbestånd medför.

Invånarantalet i slutet av år 2018 var 15 151 invånare (2018: 15 285). Revisionsnämnden konstaterar att befolkningsminskningen tyvärr är betydligt större än året innan och att sakförhållandet bör stå i fortsatt fokus. De strategiska målen vad gäller befolkningsutvecklingen och stadens servicenät bör kontinuerligt utvärderas så att dessa är möjligast realistiska med beaktande av rådande konjunkturer samt de medel som står till buds för att vända den negativa trenden.

Bland positiva utvecklingsprojekt som under året kunna inledas, riktar revisionsnämnden blickarna främst på Vapparvägens helhet. Även investeringar i fibernät i skärgården kan enligt revisionsnämndens mening betraktas som en strategiskt viktig satsning som förverkligades under året.

Målförverkligandet specifikt för år 2019

Pargas stad uppvisar ett betydande underskott i bokslutet för år 2019.

Resultaträkningen uppvisar ett underskott om 5,4 milj. € mot ett ursprungligt budgeterat underskott om 2 milj. € och ett underskott om 5,2 milj. € i den ändrade budgeten Således var utfallet mycket sämre än den ursprungliga budgeten men sammanföll någorlunda med den ändrade budgeten. Årsbidraget utföll ca 0,1 milj. € bättre än den ändrade budgeten.

Som förklarande faktorer till resultatet kan nämnas främst följande:

- Inkomsterna från skatter och statsandelar förverkligades totalt 1,8 milj. € lägre än budgeterat.
- Nettokostnaderna för verksamheten sammantaget förverkligades 1,6 milj. € högre än budgeterat.

Verksamheten har helhetsmässigt överlag handhåfts inom budgetramarna och budgetdisciplinen har enligt revisionsnämndens mening överlag varit god.

Stadens ackumulerade överskott vid bokslutstidpunkten var ca 5,4 milj. € (minskade med ca 5,4 milj. € under året). Trots vad som nedan budgeterats riskerar det ackumulerade överskottet nu enligt revisionsnämndens bedömning i praktiken att ätas upp under innevarande år, vilket stadens operativa ledning bör fästa yttersta vikt vid.

Noteras den budgeterade utvecklingen av stadens resultat samt skuldbörda i enlighet med gällande ekonomiplan enligt följande :

År	<u>2020</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>
Lånebörda €	45 548 000	45 571 000	45 319 000
Lån per inv. €	2 997	2 998	2 982
Över-/underskott (€)	-113 600	653 000	603 000

Upplåningen var i den ursprungliga och den ändrade budgeten budgeterad att öka med 3,25 milj. €. Utfallet var en ökning om 3,7 milj. € och därmed i stort i enlighet med det budgeterade.

Stadens skuldbörda i slutet av 2019 var 45,0 milj. € mot 41,3 milj. € föregående år. Detta motsvarar en skuldbörda om 2 967 € per capita. Landets medeltal år 2018 uppgick till 3 039 € per capita.

Det totalekonomiska utfallet var sämre än budgeterat och enligt vad som anförts i budgetekonomiplanen för 2020-2022 och bokslutet 2019 finns nu stora ekonomiska utmaningar framöver. En fortsatt fungerande målstyrning av verksamheten och ekonomin och en god budgetdisciplin utgör viktiga grundelement i processen att tackla dessa utmaningar och upprätthålla balansen i stadens ekonomi, men utmaningarna är av den storleksordningen att även förändringar i de grundläggande strukturerna enligt revisionsnämndens mening kommer att bli nödvändiga.

Det vore av yttersta vikt att det uppstartade balanseringsprogrammet för ekonomin med framgång kunde ros i land å det snaraste.

Kriterier för balans i ekonomin

I den gällande kommunallagen har fastställts följande kriterier för balansering av kommunens ekonomi:

- Ekonomiplanen ska vara i balans eller visa överskott. Ett underskott i kommunens balansräkning ska täckas inom fyra år från ingången av det år som följer efter det att bokslutet fastställdes (110 §). Ett utvärderingsförfarande kan inledas om kommunen inte har täckt underskottet i kommunens balansräkning inom den lagstadgade tidsfristen.
- Ett utvärderingsförfarande kan dessutom inledas om underskottet i **kommunkoncernens** senaste bokslut är minst 1 000 euro per invånare och i det föregående bokslutet minst 500 euro per invånare eller om de ekonomiska nyckeltal för kommunens och kommunkoncernens ekonomi som beskriver tillräckligheten eller soliditeten i kommunens finansiering två år i följd har uppfyllt följande gränsvärden (118 §):
 - 1) kommunkoncernens årsbidrag utan den höjning av statsandelen enligt prövning som beviljats enligt 30 § i lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009) är negativt,
 - 2) kommunens inkomstskattesats är minst 1,0 procentenheter högre än den vägda genomsnittliga inkomstskattesatsen för alla kommuner,
 - 3) lånebeloppet per invånare i kommunkoncernen överskrider det genomsnittliga lånebeloppet för alla kommunkoncerner med minst 50 procent,
 - 4) kommunkoncernens relativa skuldsättning är minst 50 procent.

Nyckeltal	Landet 2018	Pargas 2019	Pargas 2018
Årsbidrag i % av avskrivningarna	94	-8,4	60,6
Årsbidrag i € per invånare	376	-28	197
Lånestock (milj. euro)		45,0	41,3
Lån €/invånare	3 039	2 967	2 701
Soliditet %	59,6	50,8	54,5
Relativ skuldsättningsgrad %	58,6	52,5	49,9

Allmänt om koncernens ekonomiska utfall och måluppfyllelse

Pargas stads koncerns resultatutfall år 2019 uppgick till -5,5 milj. € medan utfallet år 2018 var -1,64 milj. €. Verksamhetsbidraget var -93,0 milj. € jämfört med -87,67 milj. € i 2018.

På koncernnivån visar balansen 2019 ett ackumulerat överskott om 8.875 t€ (minskade alltså med summan för årets resultat om 5,5 milj. €).

Koncernens låneupptagning uppgår till 54,7 milj. € mot 51,8 milj. € föregående år. Per capita räknat svara koncernens upplåning i bokslutet 2019 mot 3 609 € per capita.

I övrigt har analysen av koncernens ekonomiska nyckeltal har under en tioårsperiod utvecklats som följer:

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	BU 2019	2019	BU 2020
Negativt årsbidrag	posit.	posit.	posit.	posit.	posit.	posit.	posit.	posit.	posit.	posit.	posit.	negat.	posit.
Inkomstskatte-% minst 0,5% högre än snitt (skillnad)	0,7	0,66	0,27	0,08	0,5	0,01	-0,09	-0,12	-0,12	-0,11	0	-0,13	0
Lån / invånare mer än 50% större än snitt i kommuner	40 %	25 %	26 %	36 %	12 %	4 %	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Soliditet <50%	55,1%	56,1%	54,1%	51,2%	52,8%	53,9%	54,8%	56,1%	54,4%	54,5%	51,5%	50,8%	49,1%
Relativ skuldsättningsgrad > 50%	53,0%	49,4%	49,4%	56,4%	52,6%	50,1%	49,2%	46,6%	51,1%	49,9%	53,3%	52,5%	46,0%
Ackumulerat underskott i balansen	överskott	överskott	överskott	överskott	överskott	överskott	överskott	överskott	överskott	överskott	överskott	överskott	överskott

Det kan konstateras att stadens och koncernens bokslutsutfall 2019 i sig fortfarande fyller de i kommunallagen uppställda kriterierna för en ekonomi i balans, men inte länge till ifall den negativa trenden inte kan brytas. Specifikt konstateras att ett av koncernens nyckeltal överskrider ovan angivna, i kommunallagen stadgade gränsvärden; relativ skuldsättningsgrad, 52,5 %.

Stadsdirektören konstaterar i sin översikt i bokslutet bl.a. följande:

”Staden behöver på alla sätt inom de närmaste åren undvika att uppgöra budgeter som ger ett underskott. P.g.a. den stora obalansen mellan budget och bokslut år 2019 beslöt stadsfullmäktige att höja inkomstskatteprocenten för år 2020. Budgeten för år 2020 är därmed uppgjord med en verksamhet som ger ett litet överskott”.

Vid detta konstaterande bör fästas yttersta vikt.

Balansering av ekonomin enligt kommunallagen framöver

Gällande balanseringen av ekonomin lyfter revisionsnämnden fram att framöver kommer delvis nya kriterier att tillämpas för utvärderingsförfarandet. De nya kriterierna tas i bruk år 2022 och beräknas då på bokslutsuppgifter för året 2020. De nya kriterierna ersätter de fyra punkterna nämnda föregående stycke.

De nya kriterierna i Kommunallagens § 118 är:

- 1) förhållandet mellan årsbidraget och avskrivningarna i kommunens koncernresultaträkning är under 80 procent,
- 2) kommunens inkomstskattesats är minst 2,0 procentenheter högre än den vägda genomsnittliga inkomstskattesatsen för alla kommuner,
- 3) beloppet av lån och hyresansvar per invånare i kommunens koncernbokslut överskrider det genomsnittliga beloppet av lån och hyresansvar i alla kommuners koncernbokslut med minst 50 procent,
- 4) koncernbokslutets kalkylmässiga låneskötselbidrag är under 0,8.

För Pargas stads del ser dessa nyckeltal ut som följande i boksluten för åren 2018 och 2019:

Nyckeltal	2018	2019	Landet (2018)
1) Årsbidrag i % av avskrivningarna, konc	77,5 %	24,8 %	111 %
2) Inkomstskattesats	19,75 %	19,75 %	19,84 %
3) Lånestock inkl. hyresansvar €/inv, konc	n/a	4 042	6.540 € (exkl. hyresansvar)
4) Låneskötselbidrag, konc	0,59	1,26	1,5

Ur sammanställningen kan konstateras att i bokslutet för år 2019 överskrider nyckeltalet för punkt 1 gränsen som framöver anges i Kommunallagens 118 §.

Revisionsnämnden poängterar vikten av särskilt en fungerande och aktiv koncernstyrning och –uppföljning för att med målstyrning och uppföljning kunna påverka koncernsamfundens verksamhet och ekonomi och där via koncernens nyckeltal, enligt vilka de lagstadgade kriterierna för utvärderingen av koncernens ekonomiska balans utformas. Revisionsnämnden föreslår att man i en allt större utsträckning skulle formulera konkreta, mätbara ekonomiska målsättningar för stadens dottersamfund och deras nyckeltal, genom vilka man skulle få möjligheten att påverka koncernbokslutets nyckeltal.

Revisionsnämnden uttrycker sin tillfredsställelse över att man i budgeten 2020 fastställt mätbara mål för de enskilda koncernsamfundens resultat och skuldsättningsgrad i stadens budget. Detta kommer i praktiken enligt revisionsnämndens mening att vara av yttersta vikt för att på koncernnivå – vilket i praktiken är det allra mest relevanta – kunna avvärja utvecklingen till en kriskommun i enlighet med av statsrådet fastställda kriterier. Uppställandet av koncernmålen rekommenderas att i möjligaste mån vidareutvecklas ytterligare, för uppnående av bästa möjliga koncernstyrningsmekanismer.

Koncernens målförverkligande utgående ifrån bokslutsanalysen åskådliggörs på nästa sida. Revisionsnämnden framför som sin ståndpunkt att nämndens tidigare rekommendation om en konkretare redogörelse i bokslutet av koncernmålen förverkligande har beaktats, men framför fortfarande som en stark åtgärdsrekommendation att konkreta mål för de enskilda koncernsamfundens resultat samt ”kritiska nyckeltal” behöver uppställas framöver, vilket belyses ytterligare nedan.

Av stadsfullmäktige godkända allmänna koncernmål, analys av målförverkligande, i enlighet med vad som anges i stadens bokslut:

Av stadsfullmäktige godkända allmänna koncernmål:

1. Dotersamfundens verksamhet skall stöda förverkligande av stadens strategi.

Strategin håller på att förankras såväl inom stadens egen organisation som inom dottersamfunden. Dotersamfundens verksamhet stöder främst kommunens strategiska målsättningar inom boende: hyresbostäder, värmeförsörjning och fritidsaktiviteter i kommundelen Pargas.

2. Stadens koncerndirektiv beaktas till alla delar i dottersamfundens verksamhet och i stadens styrning av bolagen och det säkerställs att direktiven finns hos dotterbolagen och dess ledning.

Koncerndirektiven har delgetts dottersamfunden och stadens representanter i deras beslutsfattande organ.

3. Koncernsamfunden och samkommunerna fungerar ekonomiskt självbärande och de bör likt Pargas stad kontinuerligt effektivisera sin verksamhet.

Se tabellen över koncernsamfund i slutet av detta kapitel för resultatutveckling.

4. Pargas stad definierar kriterierna för professionalitet och branschkunskande då man skall välja stadens representanter till dotterbolagen och representanter, som väljs, skall uppfylla dessa krav.

Under året har styrelsemedlemmar återvalts och nya representanter har utsetts till bolagens styrelser. Man eftersträvar till att styrelserna har en balanserad könsfördelning och att olika stadsdelar är representerade.

5. Dotersamfunden eftersträvar en minimal lånefinansiering och ifall operationer för extern finansiering vidtas konsulteras stadens ekonomitjänster.

Se tabellen över koncernsamfund i slutet av detta kapitel för utvecklingen av lånefinansiering och för stadens borgen för bolagens ansvarsförbindelse.

6. Kommunkoncernen har som målsättning att soliditeten är över 50 % och skuldsättningsgraden under 50 %.

Stadskoncernens soliditet försämrades och blev 45,7 % (48,8 %). Även den relativa skuldsättningsgraden försämrades och steg till 51,0 % (49,7 %). Båda dessa nyckeltal uppfyller således kriskommunkriterierna. Stadens dotterbolag har för det mesta en soliditet som uppfyller målsättningen, men stadskoncernens soliditet påverkas negativt av de stora samkommunernas låga soliditet. Se tabellen på sidan 38.

7. Koncerndirektiven uppdateras så att de tar i hänsyn förändringarna i kommunallagen och behovet av att hålla dotterbolagens och stadens ekonomier genomsynligt separata trots att samarbete skall samtidigt utvecklas.

Både staden och koncernen är i behov av en uppdatering av koncerndirektivet. Arbetet med att revidera stadens koncerndirektiv kommer att inledas under 2020 i samråd med stadens dotterbolag. Syftet med revideringen av koncerndirektiven är att klargöra och uppdatera arbetsordningen i dotterbolagens styrelser.

Dotterbolagenas och intressebolagenas ekonomiska utveckling och finansiella status 31.12. (1 000 €)

Dotterbolag	Ägarandel		Resultat		Länestock		Soliditet	Investeringar	Stadens borgen
	Direkt %	Koncern %	2019	2018	2019	2018			
Pargas Fjärrvärme Ab	100,0	100,0	318,8	326,0	656,9	1 332,0	79,0 %	134,2	656,9
Pargas idrotts och Ungdomsgård Ab	84,7	84,7	-28,0	-30,9	50,0	100,0	97,1 %	2,6	0,0
Västabolands hyreshus Ab	100,0	100,0	-29,4	81,7	1 026,8	1 075,7	75,7 %	34,7	821,4
FAb Brinkhaga	0,0	91,7	0,0	26,2	807,0	848,0	41,7 %	0,0	202,8
BAb Nagu Millennium	0,0	66,6	-2,5	-0,7	63,0	89,5	91,3 %	0,0	64,0
BAb Korpo Verknäs	0,0	100,0	0,0	0,0	45,3	68,0	60,4 %	0,0	36,5
BAb Houtskärs Strandbrink	0,0	100,0	0,0	0,3	0,0	0,0	99,4 %	0,0	0,0
Pargas Vatten Ab	100,0	100,0	-57,7	-46,4	0,0	0,0	95,7 %	0,0	0,0
Intressebolag och -samfund (bestämmanderätt 20-50%)									
Ab Paris Oy	35,1	35,1	-17,4	-41,2	186,5	215,5	50,4 %	5,0	173,7

Koncernsamfundens särskilda målsättningar, analys av målförverkligande:

- Väståbolands Hyreshus Ab:s förvaltade lägenheter har en beläggningsgrad på minst 90 %.

Utfall: Beläggningsgraden av lägenheterna var 93,3,% vilket var lite bättre än beläggningsgraden året innan 91,1 %.

- Koncernen har som mål att säkra ett tillräckligt hyresbostadsutbud i alla stadsdelar.

Utfall: Bolaget har under de gångna åren investerat i nybyggen både i Korpo (fd. områdeskontor, 11 bostäder) och i Houtskär (ett nytt radhus på tre lägenheter). Renoveringar fortsätter hos dotterbolaget Fastighets Ab Brinkhaga för att säkerställa tillräckliga hyreslägenhetsantalet i Nagu. Februari 2020 lämnades det in en ansökan hos ARA för att bygga nya lägenheter i Pargas. Utbud och efterfråga möts väl i Iniö. Pargas stad har i Iniö renoverat f.d. daghemmet till en lägenhet, vilket ökar utbudet även där.

- Alla dotterbolags löpande ekonomi är hållbar

Utfall: Väståbolands Hyreshus Ab ansökte om aktiekapitalsförhöjning på 200 000 € från Pargas stad för att kunna investera i Fastighets Ab Brinkhagas hus. Dessa hus har ett stort renoveringsbehov. Denna höjning beviljades dock inte av Pargas stad, men Väståbolands Hyreshus Ab beviljade 120 000 € aktiekapitalsförhöjning för sitt dotterbolag Fastighets Ab Brinkhaga för fortsatta renoveringar.

Bostads Ab Verknäs ligger inom ett militärområde där hyresavtalet med försvarsmakten upphörde 2018. Bolaget har från och med sommaren 2018 hyrt ut bolagets lägenheter direkt till på militärområdet verksamma personer. Framtiden för bolagets byggnad är mycket oklar.

Både Bostads Ab Nagu Millennium och Bostads Ab Houtskärs Strandbrink har en stabil ekonomi.

- Moderbolaget agerar som intern stöd ifall dotterbolagen har kortvariga finansieringsproblem

Utfall: Bolagets dotterbolag har ej haft kortvariga finansieringsproblem, dock är Fastighets Ab Brinkhaga i behov av stöd i kommande renoveringar.

- Koncernstrukturen förenklas i mån av möjlighet (fusion)

Utfall: Man har under 2019 försökt underhandla med Rapala Oyj om köpet av Fastighets Ab Brinkhagas aktier för att nå 100 % ägo andel i bolaget, detta skulle möjliggöra en fusion. Rapala Oyj äger för tillfälle 6,9% av Brinkhagas aktier, men de är ej intresserade av försäljningen.

- Pargas Vatten Ab

⇒ Bolaget skall avvecklas

Utfall: Bolagets ägare, Pargas stad, gjorde på Pargas Vatten Ab:s bolagsstämma ett beslut på att bolaget försätts i likvidation 1.1.2020

⇒ Styrningen av bassängens vattennivå skall förenklas och göras kostnadseffektiv

Utfall: Den 19 december 2019 har man mellan bolaget och Pargas stad undertecknat ett avtal gällande överlåtelse av Pargas Vatten Ab:s ansvar. Pargas stad har efter ansvarsöverlåtelse bekantat sig med hur man kunde förenkla och effektivisera bassängens och Byängsbäckens skötsel enligt skötselvillkoren.

- Pargas Fjärrvärme Ab

⇒ Dividend utdelas i mån av möjlighet – med hänsyn till kommunens investering i bolaget, bolagets investeringsplaner och aktiebolagslagens bestämmelser

Utfall: Bolagets styrelse har beslutat att föreslå till bolagstämman en dividendutdelning på 50 000 eur för verksamhetsåret 2019. De ekonomiska utsikterna för verksamhetsåret 2020 ses som utmanande pga den varma vintern. Dessutom behöver bolaget förstärka sin kassa för att kunna finansiera en del av en större investering på ca 2 - 3 Meur för att ersätta användningen av fossila bränslen med miljövänligare värmeproduktionsprocesser.

⇒ Bolagets roll i energiförsörjning med hjälp av solpaneler skall utvecklas

Utfall: Bolaget har beslutat att inte investera i solkraftverk pga deras dåliga lönsamhet. Istället riktar bolaget sina utvecklingsresurser till att undersöka möjligheterna att investera i en geovärmeanläggning på Lövnäs området.

⇒ Fjärrvärmebolagets flisförsörjningssäkerhet förbättras

Utfall: Fjärrvärmebolagets flisleverantör Metsä ja Energia Hemmilä Group har under 2019 börjat bygga sin flisdepå i grannkvarteret till biovärmecentralen i Lövnäs. Det förväntas att flisdepån tas i full användning under år 2020. Detta förbättrar avsevärt bolagets flisförsörjningssäkerhet.

- Pargas Idrotts- och Ungdomsgård Ab

⇒ Bolaget eftersträvar en mångsidig användning av fastigheten, en hög användningsgrad och verkningsfullt underhåll.

Utfall: Användningsgraden av idrottshallen, kultursalen, ungdomsgården och konditionssalen har varit fortsättningsvis hög.

Samkommunernas och övriga samfundens inverkan i Pargas stads koncernbokslut 2019 (1 000 €)

Samkommuner	Andel %	Verksamhetsbidrag	Periodens resultat	Lånestock	Soliditet
Egentliga Finlands Sjukvårdsdistrikt	3,61	1 469,9	11,2	6 112,3	33,9 %
Kärkulla samkommun	4,15	74,8	7,9	1 166,4	22,8 %
V-S Eriyishuoltopiiri	0,91	18,3	6,1	159,8	22,2 %
E-F Förbund	3,47	24,8	24,7	0,0	13,1 %
Peimarin koulutuskuntayhtymä	4,89	40,0	5,6	0,0	92,5 %

3.2. Budgetens förverkligande

Revisionsnämnden konstaterar att budgetförverkligandet helhetsmässigt rätt väl sammanfaller med den av fullmäktige fastslagna, ändrade budgeten och att budgetdisciplinen allmänt taget varit tillfredsställande, men trots detta avviker budgetutfallet i negativ bemärkelse i väsentlig mån från den ursprungliga budgeten, enligt vad som noggrannare analyseras nedan.

Resultaträkningens förverkligande

	Budget 2019	Ändrad budget 2019	Utfall 2019	Avvikelse 2019
Verksamhetens intäkter				
Försäljningsintäkter	10 717 575	10 681 128	10 776 044	94 916
Avgiftsintäkter	6 457 900	6 487 900	6 467 402	-20 498
Understöd och bidrag	1 494 566	1 457 866	1 871 096	413 230
Övriga verksamhetsintäkter	14 932 334	15 187 142	15 231 772	44 630
	33 602 375	33 814 036	34 346 314	532 278
Verksamhetens kostnader				
Personalkostnader				
Löner och arvoden	-39 698 678	-40 028 944	-40 220 961	-192 017
Lönebikostnader				
Pensionskostnader	-8 263 715	-8 320 774	-8 528 513	-207 739
Övriga lönebikostnader	-1 603 426	-1 614 037	-1 443 485	170 552
Köp av tjänster	-54 830 702	-57 584 189	-57 062 358	521 831
Material, förnödenheter och varor	-5 935 746	-6 089 454	-6 035 901	53 553
Bidrag	-2 960 421	-2 979 656	-2 992 858	-13 202
Övriga verksamhetskostnader	-13 705 596	-13 809 050	-13 506 080	302 970
	-126 998 284	-130 426 104	-129 790 157	635 947
Verksamhetsbidrag	-93 395 909	-96 612 068	-95 443 843	1 168 225
Skatteinkomster	68 839 000	68 839 000	67 047 047	-1 791 953
Statsandelar	28 159 795	28 159 795	28 656 462	496 667
Finansiella intäkter och -utgifter				
Ränteintäkter	0	0	1 261	1 261
Övriga finansiella intäkter	70 000	70 000	147 118	77 118
Räntekostnader	-1 010 000	-1 010 000	-811 967	198 033
Övriga finansiella utgifter	-10 000	-10 000	-13 605	-3 605
	-950 000	-950 000	-677 194	272 806
Årsbidrag	2 652 886	-563 273	-417 528	145 745
Avskrivningar och nedskrivningar	-4 700 000	-4 700 000	-4 996 557	-296 557
Räkenskapsperiodens resultat	-2 047 114	-5 263 273	-5 414 085	-150 813
Ökning (-) eller minskning (+) av avskrivningsdifferens	41 680	41 680	41 680	0
Räkenskapsperiodens överskott/underskott	-2 005 434	-5 221 593	-5 372 406	-150 813

Driftens förverkligande

Driften förverkligades nog i linje med den ändrade budgeten, men inte i enlighet med den ursprungliga budgeten. Nettokostnaderna var ursprungligen budgeterade till 93,4 milj. € och 96,6 milj. € i den ändrade budgeten. Utfallet var 95,4 milj. € och således bättre än budgeterat. Förra året var utfallet 93,5 milj. €.

Enligt revisionsnämndens mening kan driftens avvikelse till den ursprungliga budgeten i huvudsak förklaras med social och hälsovårdens budgetutfall i enlighet med följande:

Bindningsnivån = netto

extern/interna	Ursprunglig budget	Förändringar i budgeten	Budget efter förändringar	Utfall	Avvikelse %
Social- och hälsovård	-55 715 441	-2 845 000	-58 560 441	-58 204 248	99,4 %

Investeringsdelens förverkligande

Investeringarnas budgeterade nettokostnad rörde sig kring 6 milj. € såväl i den ändrade som i den ursprungliga budgeten. Utfallet blev 3,4 milj. € och därmed rejält under budget. Utfallet sammanfattat som följer:

HELA STADEN TOTALT	Kostnadsberäkning totalt	Varav använt 31.12.2019 %	Användning under tidigare år	Budget 2019	Förändring i budgeten	Budget efter förändringar	Utfall 31.12.2019	Avvikelse
Utgifter	-13 543 108	53 %	-2 872 570	-6 714 500	0	-6 714 500	-4 276 240	-2 438 260
Inkomster	1 837 037	54 %	133 609	581 000	166 179	747 179	862 318	-115 139
Netto	-11 706 071	53 %	-2 738 961	-6 133 500	166 179	-5 967 321	-3 413 922	-2 553 399

Överlag framför revisionsnämnden som sin uppfattning att budgetens investeringsdel synes ha fungerat som ett styrinstrument för investeringarnas förverkligande på avsett sätt.

För investeringarnas budgetutfall – inklusive avvikelser – har i detalj och på ett enligt revisionsnämndens mening sakligt och analytiskt sätt redogjorts i bokslutsdokumentet.

Som betydande enskilda förklarande faktorer till budgetförverkligandet kan nämnas att ombyggnaden av Paraisten lukio, budgeterad till 1,3 milj. € inte kom i gång, att investeringen i saneringen av reningsverket förverkligades 0,3 milj. € under budget samt att tekniska stöd-tjänsters investeringar totalt förverkligades 0,5 milj. € under budget.

Upplåningsens förverkligande

Upplåningen var i den ursprungliga och den ändrade budgeten budgeterad att öka med 3,25 milj. €. Utfallet var en ökning om 3,7 milj. € och därmed i stort i enlighet med det budgeterade.

Stadens skuldbörda i slutet av 2019 var 45,0 milj. € mot 41,3 milj. € föregående år. Detta motsvarar en skuldbörda om 2 967 € per capita. Landets medeltal år 2018 uppgick till 3 039 € per capita.

3.3. De övergripande verksamhetsmässiga målsättningarna

Revisionsnämndens uppfattning på basen av bokslutet samt övrig under utvärderingsprocessen erhållen information, är att de övergripande verksamhetsmässiga målsättningarna uppnått i stort medan de ekonomiska målen inte uppnåddes och stadens ekonomi för närvarande uppvisar en betydande obalans, som förutsätter kraftåtgärder.

4. FÖRVERKLIGANDET AV MÅLSÄTTNINGARNA FÖRVALTNINGSVIS

4.1. Koncerttjänster (förvaltningssektorn)

Verksamheten innefattar förvaltningstjänster, ekonomitjänster, kommunikationstjänster, näringslivetstjänster, personaltjänster och servicetjänster samt tekniska stödtjänster inkl. vattentjänstverket.

Det mesta av verksamhetsmässiga målsättningar uppfylldes eller är under arbete.

Koncerttjänsters ekonomiska målsättningar uppnåddes i huvudsak. Utfallet var sammantaget 20 t€ sämre än budgeterat. Konstateras att flera avdelningar har överskridit den ursprungliga budgeten. De största överskridningarna var centralförvaltningen ca 36 t€, lokalbank ca 58 t€, kommunikation ca 24 t€ samt fastigheter; underskridande av budgeterade intäkter ca 269 t€.

Marknadsdomstolen beslöt föregående år att ålägga Pargas stad en påföljdsavgift om 200.000 € för kosthållets överföring till Arkea Ab utan att konkurrensutsätta avtalet samt ett krav på att avtalet bör hävas. Pargas stad har beslutat att övergå till in-house bolaget Kaarea Oy och införskaffat aktier i bolaget, samt besvärat sig över marknadsdomstolens beslut.

4.2. Bildningsavdelning

Verksamheten innefattar svensk utbildning, finsk utbildning, dagvårdsverksamhet, kulturenhet och biblioteksenhet.

Bildningsavdelningen har i stort uppfyllt sina verksamhetsmässiga målsättningar.

Sektorns ekonomiska utfall hölls inom budgetramen och var 35,6 milj. € netto.

4.3. Social- och hälsovårdsavdelning

Verksamheten innefattar socialserviceenhet, familjeenhet, hälsovårdsenhet och äldreomsorgsenhet.

Enligt revisionsnämndens mening har de verksamhetsmässiga målen i stort kunnat uppnås under året, även om reformerna inom sektorn delvis ännu är i sin begynnelse. Situationen har varit utmanande inom flere enheter, både vad gäller verksamhet och ekonomi, inbegripet personalresurser. Revisionsnämnden ser fram emot en ökad stabilitet inom sektorn samt att frågor kring sektorns ledarskap kunde få lösningar va mera långsiktig karaktär.

Det ekonomiska utfallet avvek i väsentlig mån i negativ bemärkelse relaterat till den ursprungliga budgeten, men hölls som helhet taget inom ramen för den ändrade budgeten.

Social och hälsovårdens budgetutfall som följer:

Social- och hälsovårdsnämnden					
6000 Social och hälsovårdsförvaltning	-266 260	0	-266 260	-293 883	110,4 %
6100 Socialservice	-8 126 035	-805 000	-8 931 035	-8 662 116	97,0 %
6200 Familjetjänster	-2 362 482	-1 126 000	-3 488 482	-3 473 496	99,6 %
6300 Äldreomsorg	-12 046 308	-856 000	-12 902 308	-12 777 084	99,0 %
6500 Hälsovård	-12 421 823	-58 000	-12 479 823	-12 813 909	102,7 %
6540 Specialsjukvård	-20 492 533	0	-20 492 533	-20 183 760	98,5 %
Social- och hälsovård	-55 715 441	-2 845 000	-58 560 441	-58 204 248	99,4 %

4.4. Miljöavdelning

Verksamheten innefattar planläggningsenheten, mätningseenheten, miljövårdsenheten och bygglovsenheten. Som helhet har miljöavdelningen uppnått de ekonomiska målsättningarna. Samtliga enheter hölls inom budgetramarna.

4.5. Vattentjänstverket

År 2019 uppvisar vattentjänstverket ett överskott om 204 t€, vilket är bättre än budgeterat. Omsättningen var större än budgeterat medan kostnaderna överskred budgeten något.

Noteras att dagvattenavgiften för år 2019, om vilken fullmäktige fattade beslut om 10.12.2019 inte har fakturerats i enlighet med fullmäktigebeslutet.

5. ÖVRIGT

5.1. Åtgärdande av föregående års påpekanden

Revisionsnämnden bedömer att föregående års påpekanden i stort åtgärdats sakenligt ifall inte annat framgår ur denna utvärderingsberättelse. Sakenliga genmälen med anledning av utvärderingsberättelsen har enligt revisionsnämndens mening tillställts fullmäktige.

Revisionsnämnden noterar med tillfredsställelse själva bokslutsdokumentet och konstaterar att upplägget enligt revisionsnämndens mening är logiskt och dokumentet lättläst.

5.2. Intern kontroll, riskhantering och koncernstyrning

I verksamhetsberättelsen har enligt revisionsnämndens mening på ett sakenligt sätt redogjorts för riskhanteringen, den interna kontrollen samt koncernstyrningen.

Stadsfullmäktige fattade beslut om grunderna för den interna kontrollen i staden och stads-koncernen 14.3.2017.

5.3. Personalen

Vid tidpunkten för utformandet av utvärderingsberättelsen har stadens Personalrapport godkänts av fullmäktige.

Den föreliggande personalrapporten har utvecklats i linje med KT Kommunarbetsgivares rekommendation, så som revisionsnämnden tidigare rekommenderat.

Revisionsnämnden önskar fästa speciellt fokus på den återigen ökande sjukfrånvaron som följer:

År	Kalenderdagar	Per årsverk
2019	18161	16,6
2018	16899	15,5
2017	17871	16,4

Personalkostnaderna utföll 0,2 milj. € högre än budgeterat.

6. SAMMANFATTNING

Som sammanfattning av utvärderingen för år 2019 framför revisionsnämnden följande:

Det totalekonomiska utfallet år 2019 var väsentligt sämre än ursprungligen budgeterat men sammanföll någorlunda med den ändrade budgeten.

Resultaträkningen uppvisar ett *underskott* om 5,4 milj. € mot ett ursprungligt budgeterat underskott om 2,0 milj. € och ett *underskott* om 5,2 milj. € i den ändrade budgeten.

Koncernens underskott uppgick till 5,5 milj. € medan underskottet år 2018 var 1,7 milj. €.

Stadens ackumulerade överskott vid bokslutstidpunkten var ca 5,4 milj. € (minskade med ca 5,4 milj. € under året). Trots vad som nedan budgeterats riskerar det ackumulerade överskottet nu enligt revisionsnämndens bedömning i praktiken att ätas upp under innevarande år, vilket stadens operativa ledning bör fästa yttersta vikt vid.

På koncernnivån visar balansen 2019 ett ackumulerat överskott om 8,9 milj.€ (minskade alltså med summan för årets resultat om 5,5 milj. €).

Koncernens låneupptagning uppgår till 54,7 milj. € mot 51,8 milj. € föregående år. Per capita räknat svara koncernens upplåning i bokslutet 2019 mot 3 609 € per capita.

Driften förverkligades nog i linje med den ändrade budgeten, men inte i enlighet med den ursprungliga budgeten. Nettokostnaderna var ursprungligen budgeterade till 93,4 milj. € och 96,6 milj. € i den ändrade budgeten. Utfallet var 95,4 milj. € och således bättre än budgeterat. Förra året var utfallet 93,5 milj. €.

Enligt revisionsnämndens mening kan driftens avvikelser till den ursprungliga budgeten i huvudsak förklaras med social och hälsovårdens budgetutfall.

Trots att en del budgetöverskridningar förekommer, har budgeten enligt revisionsnämndens bedömning på det hela taget ändå fungerat rätt väl som styrinstrument under året. För förverkligade budgetavvikelser har enligt revisionsnämndens mening redogjorts i bokslutet på ett sakligt sätt. Enligt revisionsnämndens mening förekom väsentliga negativa budgetavvikelser relaterat till ursprungsbudgeten inom Social- och hälsovårdsavdelningen, vilket i förebyggande syfte speciellt bör noteras.

Investeringarnas budgeterade nettokostnad rörde sig kring 6 milj. € såväl i den ändrade som i den ursprungliga budgeten. Utfallet blev 3,4 milj. € och därmed rejält under budget. Utfallet sammanfattat som följer:

Upplåningen var i den ursprungliga och den ändrade budgeten budgeterad att öka med 3,25 milj. €. Utfallet var en ökning om 3,7 milj. € och därmed i stort i enlighet med det budgeterade.

Stadens skuldbörda i slutet av 2019 var 45,0 milj. € mot 41,3 milj. € föregående år. Detta motsvarar en skuldbörda om 2 967 € per capita. Landets medeltal år 2018 uppgick till 3 039 € per capita.

Enligt vad som anförts i budget-ekonomiplanen för 2020-2022 och framförallt på basen av bokslutet 2019 finns nu stora ekonomiska utmaningar framöver. En fortsatt fungerande målstyrning av verksamheten och ekonomin och en god budgetdisciplin utgör viktiga grundelement i processen att tackla dessa utmaningar

Noteras den budgeterade utvecklingen av stadens resultat samt skuldbörda i enlighet med gällande ekonomiplan enligt följande :

År	<u>2020</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>
Lånebörda €	45 548 000	45 571 000	45 319 000
Lån per inv. €	2 997	2 998	2 982
Över-/underskott (€)	-113 600	653 000	603 000

Bokslutets nyckeltal för såväl staden som koncernen fyller än så länge som helhet kommunallagens kriterier för en ekonomi i balans även om nyckeltalet soliditet underskrider det i lag fastställda gränsvärdet men revisionsnämnden varnar för den kraftiga negativa utvecklingen av ekonomin under år 2019 och påminner om behovet av att snabbt återställa balansen i ekonomin för att inte bli en kriskommun.

Revisionsnämnden efterlyser en lägesrapport vad gäller programmet för uppbalansering av stadens ekonomi, speciellt som de ekonomiska utmaningarna p.g.a. av Coronakrisen kommer att bli långt större än vad som var känt då balanseringsprogrammet började planeras.

Tyvärr har sjukfrånvaron ånyo ökat under året.

Marknadsdomstolen beslöt föregående år att ålägga Pargas stad en påföljdsavgift om 200.000 € för kosthållets överföring till Arkea Ab utan att konkurrensutsätta avtalet samt ett krav på att avtalet bör hävas. Pargas stad har beslutat att övergå till in-house bolaget Kaarea Oy och införskaffat aktier i bolaget, samt besvärat sig över marknadsdomstolens beslut.

Revisionsnämnden anser att i föregående års utvärderingsberättelse påpekade sakförhållanden och utvecklingsförslag under året åtgärdats sakenligt och ser fram emot ett konstruktivt och respektfullt samarbete i god anda mellan de olika aktörerna inom stadens förvaltning, i syfte att nå koncensus kring ett åtgärdsprogram för stadens ekonomi.

Revisionsnämnden föreslår att fullmäktige i enlighet med kommunallagen inbegär stadsstyrelsens utlåtande om åtgärder som utvärderingsberättelsen föranleder, fullmäktige till handa senast den 1.10.2020.

Pargas 14.5.2020

Carita Henriksson
ordförande

Laura Wickström
viceordförande

Sami Suojanen
medlem

Anne Eriksson
medlem

Risto Nurmela
medlem

Janne Ahonen
medlem